

Scambaiters verklaren de oorlog aan Nigeriaanse webfraudeurs

OPLICHTERS OPGELICHT

De politie doet weinig, dus openen internetters zelf de jacht op de meestal Afrikaanse fraudeurs die mensen met valse beloften geld aftroggelen. En alles is geoorloofd, maar wel met humor.

Over zelfverzonnen sektes, gesjoemel met pakketjes en het faken van een vliegtuigcrash.

Ondernemer Alexander Vidakovic uit Beverwijk runt openhandel.nl, een advertentie-website à la Marktplaats, en is non-stop in de weer om scammers (oplichters) van zijn site te knikkeren.

En schuwt daarbij weinig middelen. Vidakovic: 'Je doet er alles voor om iemand zo lang mogelijk bezig te houden. Ik was eens met een Nigeriaan aan het stoeien die zogenaamd een laptop wilde kopen. Hij had al een valse cheque gestuurd en ging zeuren waar zijn zending bleef. Toen heb ik maar een vliegtuigongeluk in Marokko in scène gezet, waarbij ook het pakketje zou zijn neergestort. Ik ben van oorsprong grafisch vormgever, dus ik ben heel geloofwaardig krantenartikelen gaan photoshoppen. Ik heb zelfs een vertaalster ingeschakeld om vlekkeloos Engels te schrijven. Zo heb ik

de scammer nog mooi twee weken voor de gek kunnen houden.'

Ook voor Menno Verburgh is het zo normaal als de krijtstreep op zijn pak. Sinds de Brabantse consultant tien jaar geleden de eerste berichten van scammers in zijn mailbox aantrof, ploft hij elke avond neer achter zijn computer om het internet af te struinen naar sjoemelaars.

'Het is behoorlijk intensief werk, want ik ben echt dagelijks mails aan het versturen en mijn volgende stappen aan het plannen,' legt Verburgh uit. 'Je wilt niet weten hoeveel duizenden e-mails ik al heb verzonden. Ik doe me voor als goedgelovig potentieel slachtoffer, maar het echte doel is om de scammer zo lang mogelijk aan het lijntje te houden. Elke minuut die hij aan mij besteedt, kan hij namelijk geen anderen oplichten. Zonder dat hij het beseft, heb ik de rollen dus omgedraaid. Dat is de kick. Iemand beetnemen die er heilig van overtuigd is dat hij mij juist loopt te fucken.'

Verburgh is een *scambaiter*. Hij behoort tot een vreemdelingenlegioen van enkele duizenden actieve webservers dat het recht in eigen handen heeft genomen en de oorlog heeft verklaard aan oplichters op het internet. De woede richt zich voornamelijk tegen plegers van *advance fee fraud*: een verzamelnaam voor alle zwendel waarbij gouden bergen worden beloofd, maar het slachtoffer eerst een bedrag moet ophoesten om het grote geld los te weken. Een voorschot wat uiteraard nooit meer wordt teruggezien.

'Ik word regelmatig geconfronteerd met verhalen van gedupeerden,' vertelt Verburgh. 'Er zitten heel trieste gevallen tussen. Mensen die niet bekend waren met de trucs en hun complete ouderdagvoorziening zijn kwijtgeraakt. Veel scambaiters handelen dan ook uit een soort van wraak. Het is misschien vechten tegen de bierkaai, maar het voelt fijn dat je een beetje kan terugprikken.'

Het bedrag staat ook wel te boek als 419-fraude, naar een artikel in het Nigeriaanse Wetboek van Strafrecht. Veel van de *scams* vinden immers hun oorsprong aan de westkust van Afrika en Nigeriaanse daders zijn dan ook oververtegenwoordigd. Al in de prehistorie van het internet bouwden ze een reputatie op met slecht gespeelde mailtjes van fictieve kroonprinsen, bankdirecteuren of erfgenamen die hulp vroegen om geld het land uit te sluiten.

419-FRAUDE

Nu de aangescherpte filters van e-maildiensten als Hotmail en Yahoo de deur hebben dichtgegooid voor de meeste mailtjes, wordt de indruk gewekt dat 419-fraude alweer op zijn retour is. 'Totale onzin,' stelt ondernemer Alexander Vidakovic echter resoluut. 'Het is beangstigend hoe onverminderd deze fraude nog steeds toeneemt. De scammers zijn niet gestopt, ze hebben simpelweg andere kanalen opgezocht. Ze zijn nu heel actief op datingsites en online marktplaatsen. Het regent valse cheques en gekopieerde mailtjes van PayPal. Ik herken oplichters vaak omdat ze – zogenaamd per ongeluk – meer bieden dan de vraagprijs. Dan vragen ze achteraf of je zo vriendelijk wilt zijn het verschil even terug te storten.'

Volgens Vidakovic maken oplichters gebruik van duizenden e-mailadressen en bezitten ze vaak de kennis om technische

blokkades te omzeilen. De ondernemer stond dan ook zo machteloos tegen het geronsel van slachtoffers op zijn site, dat hij zich vijf jaar terug ook op het scambaiten stortte.

Vidakovic: 'Ik ben eerst nog naar de politie gegaan, maar daar werd ik enkel uitgelachen. Die gaan echt niet naar Nigeria om Ibediboe op te pakken in een internetcafé. Toen was ik het zat. Ik wilde die jongens gewoon terugpakken.'

Verburgh: 'En het mooiste is natuurlijk als een oplichter ook geld kwijtraakt. Ze zijn dol op computers dus wij scambaiters hebben de website van een niet-bestaande laptopdealer opgericht als lokkertje. Zo is het me weleens gelukt om een scammer maandenlang bezig te houden en tot tweemaal toe een pakket naar Afrika te sturen, terwijl hij betaalde voor de bezorgkosten van DHL. Ondertussen was de inhoud natuurlijk volkomen waardeloos. Kapotgeramde monitors, gesloopte toetsenborden: alles, zolang het maar heel erg kapot was. In die landen zijn ze immers behoorlijk vindingrijk om dingen nog aan de praat te krijgen en ze moeten er natuurlijk alleen maar op verliezen.'

GEVOEL VOOR HUMOR

Maar hoe serieus ook, het scambaiten is daarnaast vooral een leuke hobby, erkennen beide routiniers. Op sites als 419eater.com en thescambaiter.com hebben hele volksstammen zich op het fenomeen gestort. Het zijn online gemeenschappen met een eigen

NEDERLAND EN DE NIGERIANEN

Volgens Microsoft-onderzoek uit 2008 gelooft 9 procent van websurfend Nederland dat 419-mailtjes oprecht zijn en werden 320.000 landgenoten zo al opgelicht. Alleen in 2009 werd er volgens onderzoeksbureau Ultrascan 66 miljoen euro buitgemaakt.

'Mensen denken vaak dat alleen ongelooflijk domme mensen er intrappen,' weet Yvette Schoenmakers: een van de auteurs achter *Gouden bergen* (2009), een onderzoek naar 419-fraude gepleegd vanuit Nederland. 'Maar ons onderzoek weerlegde dat beeld totaal. Ruim driekwart van de gedupeerden betrof juist hogeropgeleiden uit het bedrijfsleven, de overheid en de academische wereld.'

De criminologe verrichtte haar onderzoek op een moment dat Nederland door internationale fraude-experts al jaren werd aangewezen als het 419-hart van Europa. Vooral Amsterdam-Zuidoost staat dankzij het grote aantal Nigeriaanse oplichters al een jaar of tien te boek als het Lagos van Nederland. Schoenmakers: 'We hebben geen eenduidige verklaring gekregen voor die internationale

sleutelrol van de Bijlmer. Sommigen wijzen naar de gunstige ligging en anderen vermoeden dat het softe imago van de Nederlandse politie destijds een rol heeft gespeeld.'

Waar Schoenmakers wel overtuigd van is, is de diversiteit van de daders. 'Elke kwaadwillende copycat met een computer kan een graantje proberen mee te pikken. Je ziet dus nog steeds de domme mailtjes met overduidelijke spelfouten, maar tegelijkertijd bestaan er ook complete netwerken van professionele 419-fraudeurs. Die oogsten bijvoorbeeld heel gericht e-mailadressen van mensen uit bepaalde beroepsgroepen en modelleren brieven die nauwelijks van echt zijn te onderscheiden. De psychologische technieken die gebruikt worden zijn vaak ook verbijsterend. Soms worden er vele maanden voor uitgetrokken om een vertrouwensband op te bouwen. En je ziet dat scammers ook heel listig proberen in te spelen op de actualiteit.' Zo heeft de recente Egyptische revolutie al de eerste 419-mailtjes opgeleverd. Er liggen vele miljoenen klaar voor wie Mubarak helpt om zijn geld het land uit te smokkelen.

taalgebruik, eigen codes en een eigen gevoel voor humor.

'We proberen altijd om documenten terug te krijgen van oplichters,' legt Verburgh uit. 'Als scammers iets willen kopen, geven we ze natuurlijk eerst een heleboel papierwerk. Die formulieren hebben we zo opgesteld dat ze onmogelijk correct zijn in te vullen. Als je zo'n papier dan terugkrijgt, heb je wat wij een *trophy* noemen. Wie paspoortkopietjes, foto's of video's aan de scammer weet te ontfutselen, doet het nog beter. De meeste oplichters zijn niet zo slim; ze gaan heel erg ver mee met je verhaal omdat ze zo gefocust zijn op het geld dat in het verschiet ligt. Als je

zo iemand dan voor gek weet te zetten, regent het complimentjes op het forum. Met een stukje vernedering scoor je heel veel punten.'

De *trophy room* van 419eater.com puilt dan ook uit met foto's van – voornamelijk Afrikaans ogende – oplichters. Sommigen zijn naakt, anderen dragen belachelijke hoedjes of een roze konijnenpak en de meeste houden een bordje voor waarmee ze zich onbewust (in het typerende scambaiters-jargon) volkomen voor paal zetten.

Vidakovic: 'Het is een cybersport. Mij persoonlijk gaat het niet om de vernedering, maar veel scambaiters komen

met de meest fantastische verhalen om maar grappige foto's of mailconversaties los te peuten.'

Populair zijn volgens Vidakovic de religieuze baits, waarbij scambaiters zich voordoen als een onbekend kerkgenootschap dat grote bedragen zal opsturen als de oplichter lid wordt van de parochie. Hij moet dan alleen wel wat kiekjes opsturen waarin hij de totaal onnozele initiatie-rituelen van deze excentrieke kerk ondergaat. Sommige scambaiters lukt het zo om hun doelwit te laten poseren met een rotte vis op het hoofd of een sketch van Monty Python te laten naspelen.

De meeste lof oogst je in scambaiters-kringen echter met een *safari*: een list waarbij je de oplichter op reis weet te sturen. Ook Vidakovic hielp een Australische scambaiter ooit om een fraudeur te bewegen naar Amsterdam te komen. 'Ik zou hem stiekem opwachten met mijn fototoestel, maar hij kwam niet opdagen. Hij had de boel helaas doorzien.'

Een klassieke safari die wel succesvol was, is volgens Verburgh de scammer die werd wijsgemaakt dat hij mocht meespelen in een lucratieve pornofilm. Meneer stuurde niet alleen naaktfoto's waarop hij probeerde om zijn penislengte te vergroten, maar boekte na maandenlang e-mailverkeer ook een vlucht naar de opnames in Rusland.

Verburgh: 'Op het moment dat zo'n verhaal loopt, zitten er dagelijks

honderden scambaiters aan de monitor gekluisterd. En als de foto's uit Rusland dan binnenkomen, val je gewoon van je stoel van het lachen. Je leeft echt met elkaar mee. Je zit misschien in je eentje achter je computer, maar je voelt je gesteund door dat hele forum.'

NEGERTJE PESTEN

Hoewel de digitale Robin Hoods potentiële slachtoffers aan de lopende band waarschuwen, hebben ze niet bij iedereen een goede reputatie. Scambaiten zou volgens sommige critici niets meer zijn dan een nutteloos, maar vooral walgelijk potje negertje pesten. Een harde trap naar kansloze individuen die alleen vanwege de belabberde economische vooruitzichten in hun land hun toevlucht hebben genomen tot de criminaliteit. Vidakovic ergert zich aan het beeld. 'Ik verzet me er tegen. Ik ken geen scambaiter die het uit racistisch oogpunt doet. Ik ben geen racist en ik wil niets te maken hebben met racisten.'

Verburgh is het met hem eens. 'Dit heeft niets met huidskleur te maken. Het gaat erom dat dit meedogenloze oplichters zijn. Als ze een eerder slachtoffer in het vizier krijgen, doen ze zich bewust voor als een stichting voor gedupeerden van 419-fraude; alleen om ze zo nog een keertje te kunnen tillen. Dat is hoe harteloos deze gasten zijn. Of ze nu zwart zijn of wit: voor mij mag je dan alles uit de kast halen om ze terug te pakken.' **55**
De naam Menno Verburgh is gefingeerd

SCAMBAITEN VOOR DUMMIES

1 NEEM EEN IDENTITEIT AAN

Verstrek nooit gegevens die zijn te herleiden naar je (digitale) voordeur. Dus even wat gratis e-mailaccounts aanmaken en de jacht kan beginnen. Tip: maak een spiekbriefje met zo veel mogelijk concrete persoonsgegevens over je alter ego.

2 ZOEK JE PROOI OP

Nu je mailbox niet meer volloopt met berichten van de Ivoriaanse kroonprins is het nodig om zelf op zoek te gaan naar oplichters. Laat je nieuwe e-mailadres slingeren op sites waar scammers graag slachtoffers werven (google naar *guestbook+mugu+2011*) en de berichten komen vanzelf weer binnen.

3 LEES JE IN

Op sites als 419eater.com, thescambaiter.com, 419baiter.com en scamorama.com kun je strategieën nalezen en in contact komen met mede-baiters. Wellicht word je uitgenodigd om mee te doen aan een lopende *bait* en zet je zo de eerste stapjes in de scene.

4 GA LOS

Eenmaal wat succesvolle baits uitgerold? Experimenteer! Blijf je voordoen als een goedgelovige sterveling, maar geef de scammer terloops opdrachten mee die noodzakelijk zijn om de transactie af te ronden (lees: hem voor lul te zetten). Onderbouw je verhaal eventueel met gefakete inschrijfformulieren, krantenberichten of wat je maar nodig hebt.

5 SCOOR PUNTEN

Gooi je materiaal online en laat je lauweren door je collegae. Je krijgt kudo's (punten) voor tijd, moeite en/of geld die de scammer aan je verspild heeft, de originaliteit en stijl van je bait en de verkregen jachttrofeeën zoals foto's en ingevulde nepformulieren.

SOMMIGE SCAMBAITERS LUKT HET OM OPLICHTERS TE LATEN POSEREN MET EEN ROTTE VIS OP HET HOOFD OF EEN SKETCH VAN MONTY PYTHON TE LATEN NASPELEN